

מבעד למסוה

(שעורים בחמתלות)

ובכן, רבותי, לא ביפו אלא בשכס. הכנסיה הרביעית של בני דודנו

הפעם.

ר' טודרוס שיחיה ישלח אי"ה פלוגת משוררים אירלנדים מסרפנד לקבלת פני האנדרחים הנכבדים בחיפה ביום 19 דנא, ולמחרתו ישלחו גם להקות להקות תרנגלי "הודו" לכבוד "יום-הברית" שלהם בשכס.

כי מעשה אבות סימן לבנים ותוכו אחד: המור אבי שכס שבפרשת "וישלח" חי וקיים בימינו, אלא שאבותיהם עשו "ברית-מילה" והיו כואבים שלשה ימים ולסוף קבלה החבריא את פסק "דינה" ועכשו קבעו "יום-הברית" כידוע, לזמן שלשה ימים, ואם ירצו בשעת הדוח לעשות שבת לעצמם כראשתקד, יקבלו את פסק "דינה" ויהיו ככלי ריק, ועכשו שבאו "עשרת-העולם כראות מהזה שעשועים כראי

בינתים נעשה הדוש גדול בעולמנו: ר' שמואל כ"ג ירד בשבוע זה מהר-הזיתים אל העמק ועשה במשך שני ימים את סבוכו של ר' פתוזיה בכל הכפרים מסביב, וכששאלו אותו: מצא או מוציא? ענה— מ ו צ א. בכיתו של שמואל ברוזא...

לאהר שעשה "שתחיינו" על פירות א"י הלך לקולוניה לבית-אולפנא של בני-דודנו וכשם לאבוג'וש ולכל עדת ישמעאל בכפריהם וראה כו"ם כי לכל העם בשגנה, ורק משה קוימא וחבריו היו מדיחים את חבריהם הקטנים מן הדרך הישרה ובקשו להוציא את כלם לתרבות רעה.

גם אני הייתי תמול באבוג'וש ושמעתי את דברי עם-הארץ לפני אורחם הגדול: האנשים האלה בדילם בקלנדיה, במוצא ובכל ה"קומפאניא" שלמים הם אתנו, וישבו בארץ ויסחרו אותה והארץ הנה רחבת-ידיים לפנינום — "אהלאן וסאחאלאן ומיאת מרחבא!", כלומר: ברוכים הבאים! וחלכה כר' שמואל...

ואולם הנערים הגדולים, הקרויים אפנדים בלשונם, היו מפקיעים בימי התוגר את כל כספיהם ורכושם של חבריהם הקטנים והציונים ככלי ריק, ועכשו שבאו "עשרת-

מזלם והרי הם עושים קנוניות וקונגרסים בשכס.

כנראה, יחליטו פה אחד ל ב ל י להשתתף כלל בבחירות המועצה הא"י, ממש כחמורו של ר' פנחס בן יאיר ששמו לפניו שעורים — הן יודעים אתם את המעשה? — ולא רצה לאכל בשום אופן, נתנו לפניו כל מיני מספוא והחליט פה אחד לסרב, מחמת חשש של ט ב ל...

וגם בימינו אלה זכו בני-דודנו למין "טבל" בחיפה, שקבל ב"ה תרומות ומעשר כהלכה מאתב"י בכל מושבותיהם עפ"י המלצת ר' חיים מרגליות שלנו, ולסוף נשאר "טבל" ושרץ בידו...

ושמעתי עוד כי יציעו לשנות גם את השם, סגולה בדוקה לאריכת-ימים, ולא עוזי יכתב: פלשתינה (א"י) אלא "א"ע". מקדם היו הם אומרים: ארץ ישמעאל ואנו: ארץ ישראל ועכשו יאמרו הם: ארץ ערב ואנו: ארץ עברים...

הוא אשר אמרתי: כל דעבד רחמנא לטב עבדי, והקב"ה אינו מוניה אותנו ומפטמנו בכל מיני ראשי-תבות, גימטראיות ופסוקים חוץ מ... חלוצים ומזומנים...

ילך מטפוסו של ד. פ. לא היה

לא נורטקליף וגריפיט — אלא דוד פרישכ" ושי"י איש הורביץ, להבדיל...

זכורני, לפני שנה אחת בערף, עברתי במאה-שערים וראיתי לוויה גדולה אחר מטתו של הרב המבורגר ז"ל. עמדו שלשה רבנים בעלי פאות וכפתנים וספרו את המת בדמעות שלישי, וכל הקהל, אנשים נשים וטף, בכו עמם בלי "חכמות", כי ה ר ג י ש ו את אכדתם שאינה חזרת, ואמשי לכבוד הספרם של פרישמן ושי"י הורביץ בבית-העם, חלו פתאום שני הדוקטורים המספידים, כנראה מרב צערי — זה ירד ממטתו אל הספה וזה עלה מספתו אל המטה, ר"ל, ולא הועיל לו אפילו מכתב-התנחומים של נשיא ועד-העיר — ובראותי את סופרינו ומשכילינו מבני קדמא-ואזלא, מהלכים בשעת ההספד כחצר בית-העם, וקצתם הולכים בחברותא אל הגנה כדי להפיג את צערם במי-הגנוז, אמרתי בלבי: "אל תבכו למת, בכו בכה ל ה ו ל כ י מ..."

ובקראי בעתונים ע"א ההספד של שני סופרינו החיים והמתים, הנחתי את כל אספותי, הטפתי את ארוחת-הערב בלגימה אחת, חטף ואכלי, ויצאתי לדרכי בחפזון ר' שי"י איש הורביץ, להבדיל...

הפעם לבקשת הועד לבלי לאחר... בדדך מרוצתי נכשלתי כמה פעמים בגלי-האבנים אשר לפני בית-העם (כנראה, הציע ראש-הבלדיה אחרי קראו ב"דאר-היום" את המאמר הנלהב ע"א "עיריתנו", להרחיב את דרך בית-העם לכבוד "מאות האנשים המבקרים יום יום את המוסד הזה, כידוע...") — ואולם שבע יפל צדיק וקם, ואני קמתי ב"ה והנעתי בלא נשמה אל בית-העם ומצאתי אותו מלא, כי קדמוני אחרים, ואולם, זריון נשכרין, ואני זכיתי להדחק בקושי לתוך האולם ולעמד ע"י הדלת, וקבלתי לא עליכם דחיפות מהמלצרים שהבקיעו להם דרך בבקביהם אל המזנון...

וכשהגיעה פתאום הידיעה המעציבה ע"א מחלתם המסוכנה של המספידים, נתנו חכמים עיניהם בכ"ה-הלל הזקן, והכהן עמד על הדוכן והטיף לפנינו בנגון של "מגידים" דברים הכתובים, כמדומני, ב"אלמות" של סולודר, ואנכי העמיד ציונים ל"תלמיד" פרישמן: סגנון תנכי ודקדוק — ט ו ב ! תרגומים במדע: ט ו ב מ א ד ! עברית — מ צ ו י ו ! רק הנהגה כלפי הסופרים שלנו — מספיק בקושי!...

ומכיון שעסקו ב"חולין", אמרו חכמינו: הכל מספידין ואפילו ק ט ו, והרצאתו כשרה

בקול דוקא דברים של טעם, לא זכיתי לשמע מרחוק את כל דבריו, ואולם אחת שמעתי: כי פרישמן ידע לגלות את הסופרים האמתיים, שכח כנראה הסופר-הנואם הזה להוסיף את העיקר כי ידע ידע פרישמן עוד יותר לגלות את ה"קאליקעס" שלנו — ומאמרו ב"מקלט" על המשוררים, והסופרים ה"קוצ'קים" שלנו יוכיח!...

ובשעת ההזעה הגדולה, נדחקתי לי בין הסופרים שסבבו בחצר, ודברו בהתרגשות ובידים על ה"שערוריה", והנה לקחה אזני שמוץ דבר שהנני מוסר לכם בזה בתנאי מפרש שלא יגיעו הדברים חלילה ל"קלוב הסופרים" שם, באחת הפנות החמורות אשר בגנת בית-העם, ישב ישבו בנשן בערב אחד 2 סופרים ותצי לאור ה"לוקס" ודברו בחמימות לפני שלחן הנלידה על "הארץ" ועל "בני-הארץ", על העצים ועל האבנים, על ה"חיים" ועל המתים....

נתעורר אחד מהם ואמר: "כמדומני" שפרישמן הלך לעולמו, וכמדומני שיעוד לא הספידוהו כהלכת, ויפן כה-וכה וירא והנה ד"ר קבק יושב אף הוא למולם לפני שלחן קטן ועגול, הא גברא והא טקסא! מיד

הד"ר החביב לא חשב הרבה והסכים, ואחריו החרה החזיק גם סופרנו-משוררנו והבטיח, כמדומני, להטעים גם שיר בסוף הנאומים.

ויהי למחרת-כך כל מקום של "ויהי" סימן לצרה — ויבא גם הדר, ק-ד אל הגנה ודבר האזכרה הגיע לאזניו, קפץ הנשיא של קלוב הסופרים וצעק בקול:

— מה? האם רק פרישמן הוא סופר ושי"י איש הורביץ הוא ס נ ד ל ר? למה יגרע חלקו?

— ראשית, ענה המזכיר בניחותא, אין מערכין שמחה בשמחה, ושנית הרי פרישמן הודרו למות, וכל הקודם זכה... אי"ה בעוד ימים אחדים, יוכל שי"י גם לסופר שי"י איש הורביץ....

— ומה? — צעק שוב הדר, בקול ר קולות — החושבים אתם אולי לעשות כמו שעשה ברוב שזכר רק את ברדיצבסקי כאלו רק ה ו א סופר, ופונאנסקי הוא סנדלר? ובן-אביגדור הוא רצען חלילה?

ולא נתקררה דעתו של הדר עד שהוחלט להספיד את שני הסופרים יחד, כמו שהספידו בשעתם את ברדיצבסקי

המאירי אלא של הפילוסוף המוליאירי.
מוליאיר זה היה ליצן כדבעי ותאר
בחזיונו "ההתו בעל כרהו" מחזה קצר
ויפה:

אדם אחר נכנס לתלמידו המוכהק של
אריסטו ואמר:

— באתי אליך אדוני הפילוסוף כדי
לשאל בעצתך בדבר שדוכים.

— שנה את דברי בני ענה
הפילוסוף — עפ"י תורת רבנו אסור לאדם

להגיד שום דבר באפן של ודאות. אל תאמר
איפא: "באתי אליך" אלא — כ מ ד ו מ נ י
שבאתי אליך.

— כמדומני? והלא באתי אליך ופיך
המדבר אלי?

— אמנם כן בני אבל כה אמר
אריסטו: כשארם רוצה להגיד או לכתב

דבר-מה עליו להוסיף תמיד: "כמדומני".
— המ... רטן החתן בין שפתיו

"כמדומני" אתה אומר? הלא...!
מה עשה? — יצא החוצה הביא מקל

עבה והרביץ על ראשו ועל צוארו של
הפילוסוף.

— וי! וי! — צעק המסכן בקול —
במקל אתה מכה? כואב לי!

— שנה את דבריך. ענה המכה צריך
לומר: כ מ ד ו מ נ י שאתה מכה

כמדומני שכואב לי.
כמדומני תלמידי החביבים ש... די!

עז מות

הוי אומר: ברחוב אחד-העם! ואולם רחוב
יש לו לאחד-העם בת"א אף לא חדר לגור
בו... מה עשה ועד ת"א? הלך וקנה לו

בית בת"א. היכן צריך לקנות בית לאחה"ע?
הוי אומר: ברחוב הנקרא על שמו. והיכן

צריך להיות הבית? — על-יד הגמנסיה —
על פרשת דרכים...

ורק דבר אחד שכח הועד כי לאתח"ע
דרושה גם מעט מנוחה. מה עשה? נסע לו

ל ח ב ר ו י .
כשהזר סטורס נסע לוק לונדונה.

וכשהזר יעקב-מאיר נסע קוק הברונה...
חבל שלא נסע הרב יעקב מאיר

מטרינבד לאנגורה ושני הרבנים ר' חיים
נחום מקושטא התורקית ור' יעקב מאיר

מסלוניקי היונית היו עושים בטח שלום
בין תורקיה ויון...

ומספרים — מה לא מספרים אצלנו?
— כי לכשנולד ה"נכד הראשון" ברכה גברת

אחת את אבי-הבן ואמרה לו: בודאי שמחים
הנכם שנולד לכם בן — ז כ ר ?

ענה האב הצעיר ואמר:
— אני ואשתי התגעגענו אמנם לבתי

ואולם מה לעשות? והעם והמדינה כלה
הלא חכו ל ב ו ? ...

ועוד אומרים כי יש בקרבנו אנשים
שאינם מאמינים ב מ ש י ה ! ...

כמדומני שכבר ספרתי לכם את
המעשה ב"כמדומני" — לא של אבינודור

א"א בקי כ"כ בענין הסופרים שלנו.
כלומר בדברי הריבות והסכסוכים שביניהם.

ונשגב מבינתי לדעת ולהבין. למשל מרוע
נוהג ה"ד הנכבד שלנו כהלל בשעתו שהיה

כ"ד מצה ומרזה יחד? ואולם עד כמה שאני
יכול להבין מתוך קריאה שטחית בספרי

פרישמן וברדיצבסקי — לא ב"השלח" —
נדמה לי כי פרישמן נכשל בדבר קטן. כי

ננע ב... וכו'. ויש כמובן מתרעמים ובאים
לנכות עתה חובות ישנים: מפני שהביאם

אולי בהקרת ודן אותם בשלילה וביחוד מפני
שני חסרונות נוראים שאין להם כפרה

בעולמנו דהיינו: הוא אוהב להגיד את כל
האמת ובעד האמת תלמידי היקרים לוקין

ועוד איך לוקין! וביחוד אוהב הוא להתלוצץ
בכלי אעפ"י שבדברי הלצה אין להקיש

כידוע לענין דינא...

ואם לא יטעני זכרוני פגשתי פעם גם
בכתבי ברדיצבסקי קצת דברי מינות

ואפיקורסות ר"ל שאין ה"ד יכול לעכל
ולסלח להם עד היום הזה...

ועצתי אמונה לביאליק. כי לא ימהר
לעשות כפרישמן. מהמת השש של סכנה

לחספיו...

ומכיון שאנו מדברים בסופרים נזכרתי
באחד-העם...

אחד-העם בא ליפו וחפש לו דירה
... אשר דירה?